

Aalto-yliopisto
Perustieteiden korkeakoulu
Teknillisen fysiikan ja matematiikan tutkinto-ohjelma

Tuntiassistenttien ohjaamisella parempaa opettamista

Kandidaatintyö
5.2.2013

Jussi Kajovaara

Työn saa tallentaa ja julkistaa Aalto-yliopiston avoimilla verkkosivuilla.
Muilta osin kaikki oikeudet pidätetään.

AALTO-YLIOPISTO PERUSTIETEIDEN KORKEAKOULU PL 11000, 00076 Aalto http://www.aalto.fi		KANDIDAATINTYÖN TIIVISTELMÄ	
Tekijä: Jussi Kajovaara			
Työn nimi: Tuntiassistenttien ohjaamisella parempaa opettamista			
Tutkinto-ohjelma: Teknillisen fysiikan ja matematiikan tutkinto-ohjelma			
Pääaine: Systeemitieteet		Pääaineen koodi: F3010	
Vastuopettaja(t): Prof. Raimo P. Hämäläinen Ohjaaja(t): Prof. Raimo P. Hämäläinen			
Tiivistelmä: Systeemianalyysin laboratorion kursseilla perusopiskelijat osallistuvat opettamiseen toimimalla tuntiassistentteina. Laskuharjoitusten pitäminen on ollut tyypillisesti hyvin itsenäistä työtä. Kevätlukukaudella 2011 järjestin ohjelman Assistentti 2.0, jonka tarkoituksena oli valmentaa tuntiassistentteja tehtäväänsä ja tukea heitä opettajana kehitymisessä. Opetuskauden alussa järjestin tuntiassistentteille palkallisen aloitustapaamisen. Pohdimme opettamiseen liittyviä teemoja ja kävimme läpi konkreettisia käytännön vinkkejä laskuharjoitusten pitämiseen liittyen. Lisäksi assistentit tutustuivat tilaisuudessa toisiinsa. Seuraavassa vaiheessa kävin seuraamassa assistenttien opetustyötä. Oppitunnin jälkeen keskustelin assistentin kanssa tekemistäni havainnoista ja annoin kannustavaa palautetta. Lukukauden lopuksi järjestin ohjelmaan osallistuneille tuntiassistentteille vapaamuotoisen päättäjätapahtuman, jossa kävin läpi lukukauden onnistumisia ja oppilaiden antamia palautteita. Tuntiassistenttien antaman palautteen perusteella valmennukselle on selkeä tarve. Valmennuksen myötä assistentit oppivat tuntemaan kollegansa, kokevat olevansa osa laboratorion henkilökuntaa ja saavat kannustavaa palautetta toiminnastaan jo lukukauden aikana. Valmennuksen avulla uskon saavutettavan sekä parempia opettamis- että oppimiskokemuksia.			
Päivämäärä: 5.2.2013		Kieli: suomi	
		Sivumäärä: 14 + liitteet	
Avainsanat: opettaminen, pedagogiikka, assarointi, tuntiassistentti, laskuharjoitukset			

Sisältö

1	JOHDANTO	1
2	ASSISTENTTIVALMENNUKSEN SUHDE TEORIAAN.....	1
2.1	YLIOPISTOPEDAGOGIIKKA	1
2.2	OPISKELIJOIDEN OSALLISTAMINEN JA RYHMÄYTYMINEN	2
2.3	INNOSTUKSEN VAHVISTAMINEN	2
2.4	SISÄLTÖ- JA OPPIMISLÄHTÖINEN LÄHESTYMISTAPA.....	2
2.5	OPETUKSEN SEURAAMINEN JA PALAUTTEEN ANTAMINEN	3
3	TAVOITTEET	3
3.1	RYHMÄYTYMINEN.....	3
3.2	INNOSTUKSEN VAHVISTAMINEN	4
3.3	PALAUTTEEN SAAMINEN.....	4
3.4	KOKEMUKSIEN KERÄÄMINEN JATKOA VARTEN	4
4	ASSISTENTTIVALMENNUS KÄYTÄNNÖSSÄ.....	4
4.1	ASSISTENTTIVALMENNUKSEN RAKENNE	5
4.2	ALOITUSTAPAAMINEN	5
4.3	OHJAUSLASKARIT.....	7
4.4	ASSAROINTIKAUDEN PÄÄTTÄJÄISET	8
5	OHJAAJAN SAAMA PALAUTE.....	8
5.1	PALAUTE ALOITUSTAPAAMISESTA	8
5.2	PALAUTE AJATUSTENVAIHTOKESKUSTELUISTA.....	8
5.3	PALAUTE VALMENNUKSESTA YLEISESTI.....	9
6	KEHITYSEHDOTUKSET.....	9
6.1	REKRYTOINTIIN KESKITETTY RATKAISU	9
6.2	ASSISTENTIN EDUT JA URAPOLKU LÄPINÄKYVIKSI	10
6.3	UUDEN JA LOPETTANEEN ASSISTENTIN PALKALLINEN TAPAAMINEN	10
6.4	OMAN OPETUSTYÖN ANALYSOINTI.....	11
6.5	PALAUTTEEN JAKAMINEN	11
6.6	PALKITSEMINEN	12
7	TULEVAISUUS	12
8	YHTEENVETO.....	12
	VIITTEET	13
	LIITTEET.....	14

1 Johdanto

Syyslukaudella 2010 toimin tuntiassistenttina Tilastollisen analyysin perusteiden kurssilla Systeemianalyysin laboratoriossa. Panostin oppituntien valmisteluun ja opetusmenetelmien valintaan huomattavasti, mikä palkittiin erinomaisen opiskelijapalautteen ja laboratorion Vuoden opettaja -maininnan muodossa. Muiden työkiireiden vuoksi en kyennyt jatkamaan kurssin laskuharjoitusten vetämistä kevätlukukaudella. Kurssin luennoitsija tekniikan tohtori Kai Virtanen pyysi minua lähettämään joitakin vinkkejä tuleville kurssin assistenteille. Innostuin pyynnöstä ja ehdotin yksittäisten vinkkien sijaan ajatusteni jakamista kaikille asiasta kiinnostuneille laboratorion assistenteille. Kirjoitin ehdotuksen assistenttivalmennuksen rungoksi ja lähetin sen laboratorion esimiehelle Raimo P. Hämäläiselle. Hän innostui ajatuksesta, ja toteutin assistenttivalmennuksen ensimmäisen kerran kevätlukukaudella 2011.

Kandityö esittelee yliopistopedagogisen teorian, johon valmennus pohjautuu. Työssä esitellään myös valmennuksen kulku käytännössä. Tämän jälkeen arvioidaan valmennuksen tuloksia sekä saadun palautteen perusteella että omien kokemusteni pohjalta. Lopuksi esittelen valmennuksen suunnittelun ja toteutuksen aikana syntyneet yliopisto-opettamiseen liittyvät kehitysehdotukset.

2 Assistenttivalmennuksen suhde teoriaan

2.1 Yliopistopedagogiikka

Nevgi ja Lindblom-Ylänne (2009) määrittelevät yliopistopedagogiikan seuraavasti: "Yliopistopedagogiikka on monitieteinen tutkimusalue. Tällä tutkimusalueella tutkimuksen kohteena on yliopistokontekstissa tapahtuva pedagoginen toiminta, kuten oppiminen, opiskelu, opetus, arviointi ja pedagoginen johtaminen. Yliopistopedagogiikka hyödyntää erityisesti kasvatustieteitä, psykologiaa, sosiaalipsykologiaa, filosofiaa ja sosiologiaa mutta myös muita käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteitä. Tieteenalakohtaisissa kysymyksissä yliopistopedagogiikka toimii kiinteässä yhteistyössä kaikkien yliopistossa opettavien tieteenalojen kanssa."

Määritelmä on hyvä siinä mielessä, että se tuo esiin pedagogiikan moniulotteisuuden. Kysymys ei siis ole vain siitä, miten yksittäinen opettaja kykenee opettamaan oppilaitaan, vaan tapahtumaketjuun linkittyy monia osapuolia ja näkökulmia. Esimerkiksi yksittäistä opetettavaa kurssia ajatellen kurssin henkilökunta tekee monia oppimiseen vaikuttavia päätöksiä jo ennen kurssin aloittamista: valitaan opetusmenetelmät, opetettavat aiheet, opettajat ja arviointimenetelmät.

2.2 Opiskelijoiden osallistaminen ja ryhmäytyminen

Kurssin käynnistyttyä opetustilanteessa panoksensa antavat opettaja ja opiskelijat. Oppiminen ei ole pelkästään opettajan vastuulla, vaan myös opiskelijat tulee saada ottamaan oma osuutensa vastuusta kurssin onnistumiseksi. Repo-Kaarento ym. (2009) määrittelevät akateemisen vapauden uudestaan: ”Se on vapautta sitoutua tiettyihin oppimisprosesseihin, mutta sitoutumisen jälkeen siihen liittyy vastuu osallistua aktiivisesti ja rakentavasti yhteiseen tiedon kehittelyyn ja siitä oppimiseen.” Eli opiskelijalle jätetään vapaus valita minkä tyyppisiin oppimisprosesseihin hän osallistuu. Toisaalta valinnan jälkeen opiskelijalla on myös vastuu yhdessä muiden saman prosessin valinneiden kanssa kyseisen prosessin onnistumisesta. Tämän valinnan jälkeen opiskelijan osallistuminen tai osallistumattomuus opetukseen vaikuttaa koko ryhmän oppimiseen. Opiskelija, joka ei kanna vastuutaan valitsemansa prosessin onnistumisesta heikentää myös muiden osallistujien oppimista.

Opiskelijat saadaan sitoutumaan ryhmän toimintaan tarjoamalla heille yhteinen ja innostava visio. Yhteisen tavoitteen puolesta työskentelevä ryhmä muuttuu satunnaisesta ryhmästä tavoitteelliseksi ryhmäksi. Tavoitteellisen ryhmän osana opiskelija on kiinnostunut siitä miten hänen käyttäytymisensä vaikuttaa koko ryhmän toimintaan. Satunnaisen ryhmän jäsenenä kokonaisuuden hyvinvointi ei välttämättä kiinnosta yksittäistä ryhmän jäsentä. Muutos satunnaisesta ryhmästä tavoitteelliseksi ei tapahdu hetkessä eikä itsestään. Toisiin opiskelijoihin tutustuminen on hyväksyvän ja luottamuksellisen ilmapiirin luomisen edellytys. Vain riittävän turvalliseksi kokemassaan oppimisympäristössä opiskelijat uskaltavat heittäytyä vuorovaikutukselliseen ja aitoon oppimisprosessiin yhdessä muun ryhmän ja opettajan kanssa. (Repo-Kaarento ym. 2009)

2.3 Innostuksen vahvistaminen

Opettajan oman innostuksen hyödyntämisen lisäksi oppilaiden motivaatiota voidaan lisätä myös hyvin konkreettisilla toimenpiteillä. Lindblom-Ylänne ym. (2009a) esittelemistä motivaation ja kiinnostuksen rakentamistyökaluista assistenttien aloitustapaamisessa käsitellään mm. seuraavia: aktiivinen työskentelytapojen vaihtelevuus, turvallisen oppimisympäristön rakentamisen, kysymään kannustaminen, opetuksen kytkeminen ajankohtaisiin aiheisiin sekä oman innostuksen ja kiinnostuksen kohteiden esiin tuominen.

2.4 Sisältö- ja oppimislähtöinen lähestymistapa

Opetuksellinen lähestymistapa voi olla joko sisältölähtöinen tai oppimislähtöinen. Sisältölähtöisyydessä tärkeimpänä pidetään sisältöjä ja niiden välittämistä opiskelijoille. Opetuksen suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana ovat kurssien sisällöt. Sisältölähtöiset opettajat korostavat opettajan asiantuntijaroolia sekä oman auktoriteettinsa säilyttämistä opetustilanteessa. (Postareff & Lindblom-Ylänne 2008)

Oppimislähtöistä lähestymistapaa käyttävät opettajat pitävät keskeisenä tavoitteenaan opiskelijoiden oppimisen edistämistä. He valikoivat aktiiviseen opiskeluun kannustavia opetusmenetelmiä sekä ohjaavat opiskelijoita pohtimaan ja oivaltamaan asioita itse. He myös pyrkivät edistämään oppimista vuorovaikutteisuuden avulla. Oppimislähtöisessä lähestymistavassa korostuu oppimista edistävä ilmapiiri, jossa opettaja on voimakkaasti autoritäärisen suhteen sijaan tasavertaisessa suhteessa oppilaisiinsa. Oppimislähtöisyyteen liittyy myös opettajan innostus opettamista kohtaan sekä voimakas halu kehittyä opettajana. (Postareff ym. 2009)

Kaiken kaikkiaan assistenttivalmennus rohkaisee assistentteja kehittämään opetustaan kauemmas sisältölähtöisyydestä kohti oppimislähtöisyyttä. Tutkimusten mukaan luonnontieteitä opetetaan keskimäärin enemmän sisältölähtöisesti kuin esimerkiksi ihmistieteitä (Lindblom-Ylänne ym. 2006). Tieteenalojen välisiin eroihin opetuksessa arvellaan syyksi akateemisia traditioita ja tutkijasukupolvelta toiselle kulkeutuvaa mallioppimista (Ylijoki 2000). Oppimislähtöisyyden on kuitenkin osoitettu edistävän opiskelijoiden syväsuuntautuneisuutta, kun taas sisältölähtöinen opetustapa on yhteydessä pintasuuntautuneisuuteen (Trigwell ym. 1999). Haapasen (2010) mukaan oppijalähtöinen ja yhteisöllinen opetus näyttää täydentävän hyvin perinteistä luentokeskeistä taloustieteiden opettamista.

2.5 Opetuksen seuraaminen ja palautteen antaminen

Opetuksen havainnointi on hyödyllistä molemmille, havainnoijalle sekä havainnoitavalle. Jotta havainnoinnista ja sen pohjalta käydyistä palautekeskusteluista on hyötyä opettajalle, tulee havainnoijan ja havainnoitavan välillä vallita luottamuksen ilmapiiri. Opettaja ei saa tuntea itseään uhatuksi (Lahtinen & Toom 2009). Jyrhämän (2005) mukaan on tärkeää, että opetusharjoittelua ohjataan sekä tavoitteellisesti että vuorovaikutuksellisesti. Tämä sopii myös assistenttivalmennukseen.

3 Tavoitteet

Yliopistopedagogiikkaa käsittelevän tutkimuksen ja kirjallisuuden pohjalta kevään 2011 valmennukselle johdettiin seuraavat tavoitteet:

3.1 Ryhmäytyminen

Assistenttivalmennuksessa ryhmäytymiseen ja opetustilanteen ilmapiiriin kiinnitetään voimakkaasti huomiota. Matka satunnaisesta ryhmästä kohti tavoitteellista ryhmää aloitetaan jo assistenttien aloitustapaamisessa. Assistentteista luodaan tavoitteellinen ryhmä, jonka sisällä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri. Näin assistenteille tarjotaan esimerkki metodeista, joilla ilmapiiriin voidaan vaikuttaa myös laskuharjoituksissa. Samalla assistentit tutustuvat toisiinsa ja kokevat olevansa osa kollegoidensa kanssa

muodostamaansa ryhmää, jonka tavoitteena on luoda entistä parempaa yhteisöllistä opetuskulttuuria ja saada samalla itselleen arvokasta opetuskokemusta.

Aloitustapaamisessa esitellään myös konkreettisia toimenpiteitä, joilla opetusryhmälle tehdään selväksi yhteiset pelisäännöt. Tätäkin tärkeämpänä asiana aloitustapaamisessa käydään läpi keinoja, joilla assistentti voi halutessaan vaikuttaa sosiaalisen ja luottavaisen ilmapiirin syntymiseen.

Sosiaalisesti avoimen ja vuorovaikutteisen ilmapiirin luominen on yksi assistentin tärkeimpiä tehtäviä matkalla kohti erinomaisia oppimistuloksia. Repo-Kaarento ym. (2009) mukaan ”Tärkeintä on antaa opiskelijalle viesti, että hän on ihmisenä hyväksyttävä ja tässä tilanteessa riittävä sellaisena kuin on.”

3.2 Innostuksen vahvistaminen

Valmennuksen tavoitteena oli innostuksen herättäminen ja vahvistaminen tuntiassistentteissa. Taustalla on uskomus siitä, että opettajan innostus tehtävänsä sekä opettamaansa aiheeseen on mahdollista saada tarttumaan myös oppilaisiin.

3.3 Palautteen saaminen

Valmennuksen tavoitteena oli antaa yksittäiselle assistentille palautetta hänen opettamisestaan jo lukukauden aikana, jotta palautteen pohjalta hänen olisi mahdollista kehittää opettamistaan jo opetuskauden ollessa käynnissä.

Assistenttivalmennukseen kuuluu osana laskuharjoitusten seuraaminen ja sitä seuraava palautekeskustelu. Ohjaajan ja assistenttien välisen ilmapiirin rakentuminen aloitetaan jo valmennusohjelmaan kutsuttaessa. Tehokkaimmillaan ilmapiiriin vaikutetaan aloitustapaamisessa. Kun aloitustapaamisen tunnelma on luottamuksellinen ja rento, voidaan opetuksen seuraaminen ja palautekeskustelu käydä luontevasti samassa ilmapiirissä.

3.4 Kokemuksien kerääminen jatkoa varten

Assistenttivalmennuksen tavoitteena oli myös kerätä kokemuksia tämäntyyppisen ohjelman järjestämisestä mahdollista jatkoa ajatellen.

4 Assistenttivalmennus käytännössä

Tuntiassistenttien opettamisen laadun parantamiseksi sekä heidän oman opettamiskokemuksensa kehittämiseksi järjestin valmennusohjelman Assari 2.0 ensimmäisen kerran kevätlukukaudella 2011.

4.1 Assistenttivalmennuksen rakenne

Keväällä 2011 valmennuksen varsinainen ohjelma oli nelivaiheinen. Valmennuksen rakenne on esitelty taulukossa yksi.

Assistenttivalmennuksen rakenne

5.1.2011	Ehdotus assistenttivalmennuksen aloittamisesta	Lähetin sähköpostilla luonnoksen assistenttivalmennuksesta Systeemianalyysin laboratorion esimiehelle Raimo P. Hämäläiselle, joka antoi ohjelmalle hyväksyntänsä.
11.1.	Kutsu valmennukseen	Lähetin kaikille kevätlukukauden tuntiassistentteille kutsun ohjelmaan. Valmennukseen ilmoittautui 12 opettajaa.
17.1.	Aloitustapaaminen	Riihi-luokassa järjestämäni aloitustapaaminen kesti kaksi tuntia. Tilaisuudessa assistentit tutustuivat toisiinsa, ja kävimme yhdessä läpi assaroinnin haasteita.
3.-9.2.	Ohjauslaskari I	Kävin seuraamassa laskuharjoitukset, joiden jälkeen käydyssä kahdenkeskisessä keskustelussa kerroin tekemistäni huomioista ja annoin kannustavaa palautetta.
17.3.-6.4.	Ohjauslaskari II	Kävin seuraamassa laskuharjoitukset, joita seuranneessa palautekeskustelussa kerroin tekemistäni huomioista. Erityisesti peilasin näkemääni aiemmin seuraamiini harjoituksiin. Muistutin lukukauden loppumiseen laskuharjoitusten kannalta liittyvistä asioista.
17.5.	Palautekysely nettiin	Pyysin assistenttivalmennukseen osallistuneita täyttämään palautekyselyn.
26.5.	Assarointikauden päättäjäiset	Otarannan rantasaunalla järjestetyssä tilaisuudessa kävin läpi opiskelijoiden antamaa palautetta, onnittelin palkittuja opettajia sekä vietimme iltaa rennommissa tunnelmissa.
30.5.	Viimeinen assariposti	Lähetin osallistujille yhteenvedon kevään ohjelmasta. Onnittelin Vuoden opettaja -palkinnon saaneita, kiitin ohjelmaan osallistumisesta sekä työpanoksesta.

Taulukko 1

4.2 Aloitustapaaminen

Juuri ennen lukukauden alkua järjestin kaikille assistenteille yhteisen aloitustapaamisen. Kaksi tuntia kestäneeseen tapaamiseen osallistui lisäksi 11 opettavaa assistenttia. Yksi assistentti ei päässyt aloitustapaamiseen, mutta osallistui muuten ohjelmaan. Aloitustapaamisessa esittelin osallistujille valmennuksen ohjelman sekä tavoitteet. Osallistujat tutustuivat kollegoihinsa, ja osallistujien kanssa yhdessä keskustelimme käytännön opettamiseen liittyvistä aiheista. Esittelin osallistujille kokoamiani käytännön työhön liittyviä toimintamalleja. Toimin tilaisuuden puheenjohtajana, ja tapahtuman runkona oli valmistelemani PowerPoint-esitys (ks. liitteet). Aloitustapaamisen rakenne on esitelty taulukossa kaksi.

Aloitustapaamisen rakenne

Assistenttien vastaanottaminen	Kesto [min]	Assistentit saapuvat paikalle yksitellen ennen tilaisuuden alkua. Ohjaaja kättelee jokaisen, esittelee itsensä ja toivottaa tervetulleeksi. Jokaiselle osallistujalle on varattu tarralla rintaan kiinnitettävä nimilappu, johon ohjaaja pyytää osallistujaa kirjoittamaan nimensä. Muita assistentteja odotellessa yleistä rupattelua ja assistenttien epämuodollista esittelyä toisilleen.
Ohjaaja esittelee itsensä	3	Kun kaikki ovat saapuneet paikalle tai kun on aika aloittaa tilaisuus, ohjaaja toivottaa osallistujat vielä kerran tervetulleiksi ja kiittää saapumisesta yhteiseen tilaisuuteen. Lisäksi ohjaaja esittelee itsensä sekä ammatillisessa mielessä että yleisemminkin.
Aloitustapaamisen aiheiden esittely	6	Ohjaaja kertoo mistä assistenttivalmennuksessa on kysymys ja esittelee karkealla tasolla tapaamisen aikana käsiteltävät aiheet. Ohjaaja kertoo tilaisuuden keston, taukojen paikat ja mahdolliset muut pelisäännöt.
Osallistujien esittäytyminen	30	Kun on tehty selväksi mistä tilaisuudessa on kysymys, on aika tutustuttaa osallistujat toisiinsa. Helposti jäykähköjen koko yleisölle pidettävien monologiin sijaan luodaan esittelyille jonkinlaiset helpot pelisäännöt esimerkiksi seuraavaan tapaan: "Hakeutukaa entuudestaan mahdollisimman tuntemattoman kollegan luokse. Esitellä itsenne, kertokaa esimerkiksi mitä kurssia assaroitte ja mainitkaa jokin asia, jota teette vapaa-ajallanne." Näitä kierroksia käydään läpi paria vaihtoen muutamia. Aikaa yhteen keskusteluun on noin puolitoista minuuttia. Kun osallistujat ovat tutustuneet esimerkiksi neljään kollegaansa pidetään vielä yhteisesittelykiertos, jossa jokainen kertoo itsestään kaikille yhteisesti esimerkiksi noin minuutin aikana. Pareittain esittelemistä ja yhteisesittelyä voi sosiaalistaa entisestään lisäämällä muille kuin puhujalle velvollisuuden kysyä esittäytyjältä jonkin kysymyksen.
Valmennuksen tavoitteiden esittely	3	Ohjaaja esittelee assistenttivalmennuksen tavoitteet. 1. Assarjoukkue: Tavoite on, että assistentit tutustuvat toisiinsa ja kokevat olevansa osa kollegoidensa kanssa muodostamaansa ryhmää, jonka tavoitteena on luoda entistä parempaa yhteisöllistä opetuskulttuuria ja saada samalla itselleen arvokasta opetuskokemusta. 2. Into: Valmennuksen tavoitteena on innostuksen herättäminen ja vahvistaminen tuntiassistentteissa. Taustalla on uskomus siitä, että opettajan innostus tehtävänsä sekä opettamaansa aiheeseen on mahdollista saada tarttumaan myös oppilaisiin. 3. Palaute: Valmennuksen tavoitteena oli antaa yksittäiselle assistentille palautetta hänen opettamisestaan jo lukukauden aikana, jotta palautteen pohjalta hänen olisi mahdollista kehittää opettamistaan jo opetuskauden ollessa käynnissä. 4. Syksy 2011: Assistenttivalmennuksen tavoitteena oli myös kerätä kokemuksia tämän tyyppisen ohjelman järjestämisestä mahdollista jatkoa ajatellen.
Valmennuksen ohjelman esittely	5	Ohjaaja esittelee valmennuksen ohjelman ja suunnitellun ajantarpeen. Samalla ohjaaja tiedustelee osallistujien ensivaikutelmia ja suhtautumista ennakoituun ajan tarpeeseen, joka on lukukauden aikana noin viisi tuntia.
Keskustelu: Miksi assistentiksi? Aiempi kokemus?	10	Keskusteluissa noudatetaan samantyyppistä menetelmää kuin esittelyvaiheessa: Aiheita pohditaan ensin satunnaisesti muodostetuissa pienryhmissä, minkä jälkeen aihetta voidaan vielä yhteisesti koko ryhmän kesken. Ensimmäisessä keskustelussa käydään läpi miksi kukin on hakeutunut assistentiksi ja minkälaista opetuskokemusta ryhmästä löytyy jo ennalta.
Assaroinnin hyötyjen esittely	5	Ohjaaja motivoi assistentteja tehtävänsä kertaamalla opetustyön hyvät puolet. Jokainen opettamaan ryhtyvä opiskelija ottaa kunnioitettavan loikan riviopiskelijasta osaksi yliopiston henkilökuntaa. Opetustehtävässä on mahdollisuus vaikuttaa suoraan suuren ihmisjoukon elämään. Opetustyöstä saa elämää sekä työntekeä ajatellen arvokasta näkemystä ja kokemusta. Ohjaaja esittelee assistenteille todellisen tuntipalkan opitunteihin käytettävän valmisteluajan huomioiden ja toteaa sen olevan erittäin kilpailukykyinen TEK:n suosituksiin nähden.
Assistentin valintojen avaruuden esittely	5	Ohjaaja kehottaa assistentteja pohtimaan ennen opettamisen aloittamista seuraavia asioita: Tavoite: Mikä on assistentin tavoite? Haluako hän pitää erinomaisia laskuharjoituksia vai vain tyydyttäviä perussuorituksia? Kohderyhmä: Kenelle assistentti suuntaa opetuksensa? Kohdistetaanko opetus parhaimmille, heikoimmalle neljännekselle, keskiarvomassalle vai jollekin muulle kohderyhmälle? Keinot: Minkälaisia opettamismenetelmiä assistentti käyttää pitämässään laskuharjoituksissa? Pysytelläänkö tutuissa kuvioissa vai kokeillaanko jotakin epätavanomaisempaa? Hinta: Kuinka paljon assistentti on valmis käyttämään aikaansa tuntien valmisteluun? Kuinka paljon assistentti on valmis laittamaan omaa persoonaansa likoon vetämässään harjoituksissa?
Perussuorituksen kriteerien esittely	3	Ohjaaja kertoo turvallisen varman perussuorituksen kriteerit: Asiantuntemus, huolellinen valmistautuminen ja tavanomaisten opetusmenetelmien käyttäminen harjoituksissa.
Keskustelu: Mitä oppilas odottaa assistentilta?	10	Keskustellaan siitä mitä oppilas odottaa assistentilta osallistuessaan laskuharjoituksiin. Tyypillisesti keskustelussa päädytään siihen, että oppilaiden odotukset ovat melko alhaiset. Näin ollen assistentin on todella helppo ylittää yleisönsä positiivisella tavalla.
Käytännön teot	10	Ohjaaja käy kalvolta läpi todella konkreettisia käytännön asioita opettamisesta. Lista käsittelee esimerkiksi viestimistä, taulun pyyhkimistä, luokkatilan tuulettamista, valaistusta, tunnin aloittamista, pelisääntöjä yms.
Keskustelu: Mitkä tekijät yhdistävät kohtaamiani huippuopettajia?	10	Keskustellaan siitä mitkä piirteet tai toimintatavat yhdistävät huippuopettajia, joita osallistujat ovat elämässään kohdanneet.
Erinomaisten opettamisen tunnusmerkit	3	Ohjaaja esittelee erinomaisten opettamisen tunnusmerkit. Tässä esityksessä erinomainen suoritus eroaa tavanomaisesta siinä, että erinomaisessa opetuksessa oppilas yllättyy positiivisesti ja saa enemmän kuin uskalsi tilaisuudelta odottaa.
Assistentin innostaminen	8	Usein rutiinomainen opettaminen kyllästyyttää ennen kaikkea opettajaa itseään. Ohjaaja käy läpi asioita, joilla assistentti saa työhönsä vaihtelua ja haastetta. Tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat: Laskuharjoituksiin kannattaa valmistautua pitkällä aikavälillä, jolloin hyvät ideat ehtivät kehittyä sopivasti käyttökelpoisiksi. Malliratkaisujen sanamuodoista kannattaa irroittautua mahdollisimman paljon, ja pyrkiä esittämään asiat omin sanoin. Tarjoa oppilaille harjoituksen aikana oivaltamisen riemu parissa valmiiksi mietityssä tilanteessa. Valmiin materiaalin ulkopuolelta tulevat esimerkit ovat kiinnostavia.
Epätavanomaisten keinojen esittely	5	Ohjaaja esittelee keinoja, joita käyttämällä laskuharjoitukseen saadaan lisää eloa ja rento tunnelma.
Valmennuksen jatko	3	Ohjaaja esittelee valmennuksen seuraavat vaiheet sekä kertoo miten ja milloin ottaa seuraavan kerran yhteyttä.
Osallistujien kiittäminen ja tilaisuuden päättäminen	1	Ohjaaja kiittää tilaisuuteen osallistuneita ja päättää tilaisuuden.
Aloitustapaamisen kokonaiskesto	120	

Taulukko 2

4.3 Ohjauslaskarit

Toisessa vaiheessa kävin katsomassa kertaalleen kahdeksan assistentin pitämiä laskuharjoituksia ja annoin heti harjoituksen jälkeen rakentavaa sekä kannustavaa palautetta. Osallistumiseni laskuharjoituksiin ajoittui lukukauden alkuun ennen ensimmäistä tenttiviikkoa, kurssista riippuen opetusviikoille kolme tai neljä. En käynyt katsomassa kaikkien aloitustapaamiseen osallistuneiden assistenttien laskuharjoituksia, vaan jätin ohjauksen ulkopuolelle muun muassa tavanomaisesta kurssimuodosta poikkeavan kurssin Systeemianalyysilaboratorio I. Laskuharjoituksien jälkeen pidetyn palautekeskustelun kesto vaihteli 15 minuutista 40 minuuttiin. Palautekeskustelun ohjeellinen rakenne on esitelty taulukossa kolme.

Palautekeskustelun rakenne

Rauhalliseen tilaan siirtyminen	2	Keskustelu toteutetaan rauhallisessa tilassa kahden kesken, jotta asiaan voidaan keskittyä huolella.
Assistentin havainnot opettamisesta yleisesti	3	Ohjaaja rohkaisee assistenttia kertomaan vapaamuotoisesti tunnelmista ja havainnoista opettamisen suhteen.
Assistentin havainnot kyseisestä harjoituksesta	3	Ohjaaja rohkaisee assistenttia kertomaan havaintojaan edeltäneen laskuharjoituksen valmisteluun ja pitämiseen liittyen.
Ohjaajan havainnot kyseisestä harjoituksesta	4	Ohjaaja kertoo laskuharjoituksen aikana tekemistään havainnoista. Havainnot voivat liittyä esimerkiksi laskuharjoituksen rakenteeseen tai sisältöön, assistentin äänen kuuluvuuteen, oppilaiden reaktioihin
Assistentin kommentit ohjaajan havaintoihin	2	Ohjaaja pyytää assistentin mielipidettä tekemistään havainnoista.
Ohjaajan yhteenvedo keskustelusta	1	Ohjaaja esittää yhteenvedon käsitellyistä aiheista ja pyrkii nostamaan esiin keskustelun tärkeimmät seikat.
Havaitut kehityskohteet	2	Ohjaaja esittelee keskustelun aikana esiin nostetut kehityskohteet.
Positiivinen ja kannustava palaute	2	Assistentti esittelee olennaisimmat positiiviset havainnot ja kannustaa assistenttia tarttumaan joihinkin kehityskohteisiin.
Keskustelun päättäminen	1	Ohjaaja kertoo assistenttivalmennuksen jatkosta ja luo positiivisen tunnelman.
Keskustelun kokonaiskesto	20 min	Keskustelut kestivät 15 minuutista 45 minuuttiin riippuen havaintojen määrästä sekä assistentin halukkuudesta keskusteluun.

Taulukko 3

Kolmas vaihe oli pitkälti toisinto edellisestä vaiheesta. Tällä kertaa kohdensin laskuharjoituksiin osallistumistani entisestään. Osallistuminen painottui ensimmäistä lukukauttaan assaroivien harjoituksiin, ja kävin lopulta seuraamassa viidet laskuharjoitukset. Palautekeskustelussa peilasini näkemääni edellisen kierroksen muistiinpanoihini ja nostin toteutuneen kehityksen esiin. Palautekeskustelun lopuksi muistutin assistenttia lukukauden loppuun liittyvistä aiheista, kuten viimeisten laskuharjoitusten ohjelmasta, palautteen antamisesta ja uusien assistenttiedokkaiden kannustamisesta.

4.4 Assarointikauden päättäjäiset

Neljäs vaihe oli assistenttikauden päättäjäiset. Seitsemän assistentin osanoton keräyksen vapaamuotoisen illanvieton aluksi kävimme yhdessä läpi oppilailta saatuja palautteita ja onnittelin Vuoden opettaja –palkinnon saaneita.

5 Ohjaajan saama palaute

Valmennuksen päätyttyä lähetin osallistuneille linkin internetissä tehtävään palautekyselyyn, johon sain vastauksia kuusi kappaletta. Vastanneista kolme koki saaneensa aloitustapaamisessa uusia kontakteja, ja neljän mielestä oli hyvä tutustua muihin assistentteihin. Kaikki vastanneet kokivat aloitustapaamisen hyödylliseksi ja suosittelevat valmennusta muillekin. Kysyttäessä valmennuksen hyödyllisyyttä vastaajalle saatiin keskiarvoksi 3,8. Valmennuksen yleisarvosanan keskiarvoksi muodostui 4,3.

5.1 Palaute aloitustapaamisesta

Palautekyselyyn vastanneet kommentoivat aloitustapaamista seuraavasti:

”Aloitustapaaminen oli todella arvokas, tärkein osa valmennusta.”

”Aloitustapaamisessa oli hyvinkin käyttökelpoisia ja käytännöllisiä pointteja laskuharjoitusten mielekkästä pitämisestä.”

”Aloitustapaamisessa käsitellyt käytännön vinkit olivat varsin hyödyllisiä.”

Aloitustapaamiselle saatu arvosanojen keskiarvo on 4,4. Sanallisen palautteen perusteella näyttää siltä, että nimenomaan arkisimman käytännön tasolle menevät vinkit ja ohjeet ovat hyödyllisiä. Yksi vastaajista koki, etteivät aloitustapaamisessa käsitellyt asiat olleet riittävän käytännönläheisiä. Kaikki vastaajat kokivat aloitustapaamisen hyödyllisenä osana assarivalmennusta

5.2 Palaute ajatustenvaihtokeskusteluista

Tuntiassistentit kommentoivat ajatustenvaihtokeskusteluja seuraavasti:

”Ajatustenvaihtokeskustelut rytmittivät assarikautta ja saivat panostamaan opetukseen entistä enemmän, ja olivat sinänsä myös ehdottoman hyödyllinen osa valmennuskokonaisuutta.”

”Ajatustenvaihtokeskustelut antoivat yksilöllistä inputtia omaan työhön. Itselleni heräsi silloin ohjaajan kanssa keskustellessa muutamia hyviä ajatuksia, joilla harkkaa voi kehittää. Tärkeintähän on saada assari itse miettimään harkan kehittämistä ja omaa toimintaansa rakentavassa valossa.”

Ajatustenvaihtokeskusteluille saatu arvosanan keskiarvo on 3,6. Sanallisten palautteiden perusteella osa vastaajista koki keskustelut hedelmällisiksi. Viisi kuudesta vastaajasta koki ajatustenvaihtokeskustelut hyödyllisenä osana valmennusta.

5.3 Palaute valmennuksesta yleisesti

Osa vastaajista koki valmennuksen kannustavana tai opetustyöstä tukevana.

“On hyvä että tällainen järjestettiin, opettamistaitoa ja ohjausta hyvään assarointiin voisi olla enemmänkin. Ylipäättään on mukava, että tällainen ohjaus- ja yhteistyöfoorumi oli olemassa, muuten olisi joutunut olemaan aika yksin opettamisensa kanssa.”

“Assarivalmennuksen ilmapiiri ollut läpi lukukauden hyvin positiivinen ja kannustava.”

“Toivottavasti tästä tulisi vakioitu laitoksen järjestämä asia joka lukukaudella.”

Numeeristen ja sanallisten palautteiden perusteella assistenttivalmennuksesta on ollut hyötyä tuntiassistentteille. Valmennuksen vaikutusta opetuksen laatuun tai oppimistuloksiin ei kuitenkaan ole toistaiseksi mitattu.

6 Kehitysehdotukset

Assistenttivalmennuksen ohessa tehtäväänsä soveltuvien assistenttien palkkaamiseksi ja opettamisen tukemiseksi voisi seuraavia kehitysehdotuksia kokeilla käytännössä:

6.1 Rekrytointiin keskitetty ratkaisu

Hyvällä assistentilla on ominaisuuksia, jotka ovat haluttuja myös muualla työelämässä. Monet opiskelijat hakeutuvat osa-aikatyöhön myös kesäloman ulkopuolella. Myös yliopistot kilpailevat näistä työtätekevistä opiskelijoista. Laboratorion on siis tehtävä assistentin tehtävästä haluttu työpaikka. Assistentin tehtävässä on paljon etuja moneen muuhun osa-aikaiseen työhön verrattuna, mutta niistä tiedottaminen on vajavaista. Edut olisi hyvä tuoda selkeästi esiin.

Rekrytointiprosessi voisi olla seuraavanlainen: Hyvissä ajoin ennen lukukauden loppua kartoitetaan seuraavan lukukauden assistenttitarve. Laboratorio julkaisee assarointia käsittelevän esitteen, jossa on tuotu ytimekkäästi ja selkeästi esiin assistentin saamat edut ja toisaalta se, mitä assistentilta odotetaan. Samasta esitteestä käyvät ilmi tarjolla olevat työtehtävät sekä hakuprosessin vaiheet. Esitteessä voi hyvin olla mainittuna myös kurssit, joiden assistenttitarve on jo täytetty esimerkiksi päättyvällä lukukaudella opettavalla assistentilla. Tämä tuo hyvin ilmi mahdollisen jatkuvuuden tehtävässä.

Varsinaisen valinnan voisivat hoitaa edelleen kurssia opettavat luennoitsijat. Mahdotonta ei myöskään olisi se, että valinnasta vastaisikin esimerkiksi assistenttien valmennuksen järjestävä ohjaaja. Joka tapauksessa on tärkeää, ettei valintaa tehdä pelkästään opintomenestyksen perusteella. Papereiden perusteella potentiaalisimmat hakijat tulee tavata kasvotusten, jotta varmistutaan siitä, että hakija on luonteeltaan ja ulosanniltaan sopiva opetustehtäviin.

Laboratorion olisi hyvä järjestää myös assistentin työtä käsittelevä infotilaisuus, jossa esiteltäisiin assaroinnin hyötyjä ja mahdollisuuksia esitettävä tarkemmin. Aiemmin opetustyössä onnistunut assistentti voisi kertoa näkemyksiään opettamisen hyödyistä. Kyseisessä tilaisuudessa työnhakijan voisi olla mahdollista esittäytyä kurssinsa luennoitsijalle kasvottoman paperihaun sijaan.

Lukukauden loppuvaiheessa assistentit voisivat käyttää kymmenen minuuttia laskuharjoitustensa alusta esitelläkseen laboratorion julkaisemat assistenttien rekrytointisivut. Näin saataisiin sähköpostilistoja suurempi vaikuttavuus.

6.2 Assistentin edut ja urapolku läpinäkyviksi

Assistentin työssä on ilmeisiä etuja moneen muuhun osa-aikatyöhön verrattuna: hyvä tuntipalkka, luotettava työnantaja, sijainti lähellä opintoja, esiintymis- ja opettamiskokemuksen karttuminen jne. Edut olisi syytä esitellä opiskelijoille. Ilmeisten etujen lisäksi olisi hyvä tuoda esiin erilaisia urapolkuja, jotka ovat alkaneet assistentin tehtävästä. Useat assistentit ovat saaneet jatkoa pestilleen esimerkiksi kesätyön, kandidaatintyön, diplomityön tai opettamisen muodossa.

6.3 Uuden ja lopettaneen assistentin palkallinen tapaaminen

Paras tieto assistenttina toimimisesta tietyllä kurssilla on henkilöllä, joka on itse toiminut tehtävässä. Helpoiten hiljaisen tiedon eteenpäin siirtäminen tapahtuisi järjestämällä tapaaminen assaroinnin lopettavien ja aloittavien assistenttien kanssa. Assistenttien keskinäinen tapaaminen ei välttämättä tarvitse ulkopuolista ohjaajaa, mutta hyvästä ohjauksesta on hyötyä. Toisaalta jos esimerkiksi tapaamista isännöivä luennoitsija on innostumaton ja heikko esiintyjä, niin hänen läsnäolostaan voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Kuitenkin parhaimmillaan tapaaminen on hyödyllinen assistenttien lisäksi myös luennoitsijalle. Osallistujien ja puheenjohtajan valinta olisi hyvä tehdä kurssikohtaisesti kurssia pitävän henkilökunnan kesken ja mahdollisesti kurssin ulkopuolista ohjaajaa konsultoiden.

Uusia assistentteja rekrytoitaessa kyseinen toimintamalli tuotaisiin esiin ja sisällytettäisiin assistentin toimenkuvaan. Tapaamisen olisi aiheellista olla palkallinen.

Tapaaminen olisi hyvä järjestää päättyvän lukukauden lopulla niin pian kuin mahdollista. Näin toimimalla saavutettaisiin seuraavat edut: Lopettavalla

assistentilla on tuoreessa muistissa lukukauden tapahtumat ja tunnelmat. Tällöin aika ei ole vielä ehtinyt kultaamaan muistoja, vaan aloittava assistentti saa mahdollisimman todenmukaista tietoa kurssin haasteista.

Kun tapaaminen pidetään hyvissä ajoin, aloittaville assistenteille jää aikaa kehitellä myöhemmin alkavan kurssin assaroimiseen liittyviä ideoita sekä toimintatapoja. Mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tapahtuvalle tiedon vaihdolle on edellytyksenä se, että uudet assistentit valitaan hyvissä ajoin ennen kurssin alkamista. Rekrytoinnin aloittaminen hyvissä ajoin jo edeltävällä lukukaudella tukee tiedon siirtymistä assistenttisukupolvelta toiselle.

6.4 Oman opetustyön analysointi

Luennoitsijan ja assistentin väliseen vuorovaikutukseen rohkaisemisen lisäksi assistenttia tulisi kannustaa myös opetusmenetelmiensä ja tavoitteidensa järjestelmälliseen pohdintaan. Aloitustapaamisessa kannustetaan assistentteja pohtimaan motivaation lähteitä, tavoitteita ja keinoja omaan opettamiseen liittyen.

Aloitustapaamisessa aloitettua ajatustyötä voisi jatkaa esimerkiksi kirjallisessa muodossa. Assistentti voisi luoda tiiviin kuvauksen käyttämistään opetusmenetelmistä ja ennen kaikkea omista tavoitteistaan. Tarvittaessa assistentti voisi pitää oppimispäiväkirjaa ja seurata tavoitteidensa toteutumista opetuksen edetessä.

Assistentilla kuluu aikaa oppimispäiväkirjan kirjoittamiseen, joten se on korvattava jotenkin. Rahallisen korvauksen sijaan assistenttina toimimisesta voisi tehdä oman kurssinsa, jonka saisi sisällytettyä esimerkiksi vapaasti valittaviin opintoihin. Kurssin suorittamiseen kuuluisi olennaisena osana assistenttivalmennukseen osallistuminen sekä oppimispäiväkirjan pitäminen. Assistenttina toimimisen voisi laskea myös työympäristöharjoitteluksi, jolloin assaroinnilla voisi suorittaa kyseisen pakollisen opintojakson.

6.5 Palautteen jakaminen

Assistenttivalmennuksen ohjaajan antaman palautteen lisäksi opettamisesta olisi hyvä saada palautetta opetuskauden aikana myös opiskelijoilta. Palautteen antamiseksi olisi hyvä luoda yksinkertainen verkossa toimiva sovellus, johon opetustilaisuuteen osallistuvat opiskelijat pääsisivät jättämään palautteensa välittömästi oppitunnin päätyttyä. Ohjelmaan olisi mahdollista kirjautua internet-selaimen avulla, jolloin palautteen antaminen onnistuisi esimerkiksi älypuhelimien avulla. Palautteen antamisesta opiskelijoita voitaisiin palkita esimerkiksi pienellä hyvityksellä kurssin kokonaispistemäärässä.

Tällä metodilla assistentit saisivat palautetta koko opetuskautensa ajalta, jolloin toimintaa olisi mahdollista ohjata alusta alkaen myös palautteen perusteella. Assistenttivalmennuksen ohjaaja voisi opetuksen seurannan jälkeisessä

palautekeskustelussa keskustella assistentin kanssa myös opiskelijoiden antamasta palautteesta ja auttaa assistenttia jäsentämään saamansa palaute.

6.6 Palkitseminen

Systeemianalyysin laboratoriossa on tapana palkita opiskelijoilta parhaat palautteet saaneet opettajat Vuoden opettaja –maininnalla. Kunniainmaininnan lisäksi palkintoon kuuluu rahallinen osa. Kyseisen palkinnon kannustavaa vaikutusta voisi lisätä tiedottamalla sen olemassaolosta aktiivisesti. Nostamalla esiin palkinnon saajat lisäävät tietoisuutta kyseisestä kannustimesta. Ennen kaikkea palkinnon arvo nousee entisestään, kun parhaat opettajat saavat myös ansaitsemansa tunnustuksen ja näkyvyyden opiskelijoiden keskuudessa.

7 Tulevaisuus

Keväällä 2012 assistenttivalmennusta ohjasi diplomi-insinööri Juha Törmänen, joka suorittaa jatko-opintojaan systeemianalyysin laboratoriossa.

8 Yhteenveto

Tuntiassistenttien antaman palautteen perusteella valmennukselle on selkeä tarve. Valmennuksen myötä assistentit oppivat tuntemaan kollegansa, kokevat olevansa osa laboratorion henkilökuntaa ja saavat kannustavaa palautetta toiminnastaan jo lukukauden aikana. Valmennuksen avulla uskon saavutettavan sekä parempia opettamis- että oppimiskokemuksia.

Viitteet

- Haapanen, M. (2010): 'Oppijälähtöinen, yhteisöllinen työn taloustieteen opetus'. Teoksessa Heimonen, K. & Tervo, H. (toim.). 'Työ, talous ja yliopisto', Jyväskylän yliopistopaino, 26–37.
- Jyrhämä, R. (2005): 'Opetusharjoittelun ohjauksen pedagogiikkaa'. Teoksessa Väisänen, P. & Atjonen, P. (toim.). 'Kohtaamisia ja kasvun paikkoja opetusharjoittelussa', Joensuun yliopistopaino, 19–28.
- Lahtinen, A.-M. & Toom, A. (2009): 'Yliopisto-opetuksen käytäntö ja yliopisto-opettajan ammatillinen kehittyminen'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 31–45.
- Lindblom-Ylänne, S., Mikkonen, J., Heikkilä, A., Parpala, A. & Pyhältö, K. (2009a): 'Oppiminen yliopistossa'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 70–99.
- Lindblom-Ylänne, S., Nevgi, A., Hailikari, T. & Wager, M. (2009b): 'Oppimisen arvioinnin teoriaa ja käytäntöä'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 156–191.
- Lindblom-Ylänne, S., Trigwell, K., Nevgi, A. & Ashwin, P. (2006): 'How approaches to teaching are affected by discipline and teaching context', *Studies in Higher Education*, **31**, 285–298.
- Nevgi, A. & Lindblom-Ylänne, S. (2009): 'Johdanto yliopistopedagogiikkaan'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 18–30.
- Postareff, L. & Lindblom-Ylänne, S. (2008): 'Variation in teachers' descriptions of teaching – Broadening the understanding of teaching in higher education', *Learning and Instruction* **18**(2), 109–120.
- Postareff, L., Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (2009): 'Yliopisto-opettajien opetukselliset lähestymistavat ja yliopistopedagogisen koulutuksen vaikuttavuus'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 46–67.
- Repo-Kaarento, S., Levander, L. & Nevgi, A. (2009): 'Oppimisen sosiaaliset ulottuvuudet'. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.). 'Yliopisto-opettajan käsikirja', WSOYpro Oy, 100–122.
- Trigwell, K., Prosser, M. & Waterhouse, F. (1999): 'Relations between teachers' approaches to teaching, students' approach to learning', *Higher Education* **37**(1), 57–70.

Ylijoki, O.-H. (2000): 'Disciplinary cultures and the moral order of studying – a case study of four Finnish university departments', *Higher Education* **39**(3), 339–362.

Liitteet

Aloitustapaamisessa käytetty materiaali

Assari 2.0

Aloitustapaaminen

- Mistä on kysymys?
- Tiimi esittäytyy
- Valmennuksen tavoitteet
- Valmennuksen ohjelma
- Yhteisiä ajatuksia opettamisesta
- Ideoita käytännön työhön
- Jatko

Kevään valmennuksen tavoitteet

- Assarijoukkue
- Into
- Palaute
- Syksy 2011

Valmennuksen ohjelma

- Aloitustapaaminen 2 h
- Lukukauden aikana henkilökohtainen palaute opetuksesta 2 x 45 min
- Opetuksen päätyttyä henkilökohtainen palaute opiskelijoiden palautteen ja ohjaajan arvioiden perusteella 1 h
- Assarikauden fiilistely tenttikauden jälkeen/lopulla
- Ajan tarve lukukauden aikana siis suuruusluokkaa 5 h

Aloitustapaaminen

- Yhteisiä ajatuksia opettamisesta

Puheen sorinaa.

- Miksi assariksi?
- Aiempi kokemus?

Assaroinnin suorat hyödyt

- Sisäpiirissä
- Mahdollisuus vaikuttaa
- Näkemys & kokemus
- Kilpailukykyinen palkka

Assarin suuret linjat

- Tavoite
- Kohderyhmä
- Keinot
- Hinta

Konkretia

1. Turvallisen varma perussuoritus
2. Jotain enemmän

1. Turvallisen varma perussuoritus

- Asiantuntemus
- Huolellinen valmistautuminen
- Tavanomainen kaava

Turvallisen varma perussuoritus

- Vastataan oppilaiden odotuksiin
- Keskustelu: Mitä oppilas odottaa assistentilta?

Miten viestin valmistautuneeni?

- Käytä Noppa-sivujen tarjoamaa viestintämahdollisuutta rohkeasti tiedon ja innostuksen välittämiseen. **Oletko nähnyt liian persoonallisia "Noppa-viestejä"?**
- Saavu paikalle hyvissä ajoin ennen harjoituksen alkamista, jotta ehdit tehdä tarvittavat rutiinit ajoissa. **Ennen aloittamista:** Kirjaudu koneelle, avaa tarvittavat ohjelmat ja ota esiin materiaalit, laita videotytkki päälle, **tuuleta luokka, säädä valaistus, kastele taulusieni, varmista tussien toimivuus, tiedota laskareihin osallistumattomien mahdollisuudesta jatkaa työskentelyään**, laita puhelin äänettömälle
- Huolehdi siis, että kaikki on kunnossa, ennen kuin aloitat tunnin.
- Kun kello on tasan, laita ovi kiinni ja **toivota osallistujat tervetulleiksi**.
- **Suunnittele tunnin aloitus ja lopetus erityisen huolellisesti;** niillä annat ensivaikutelman ja jätät viimeisimmän muistikuvan. Voit opetuksen alussa suunnitella hyvin konkreettisella tasolla miten aloitat ja lopetat tunnit. Jätä improvisoinnille varaa, kun olet riittävän varma itsestäsi.
- **Tee oppilaille ensimmäisillä kerroilla haluamasi rutiinit selviksi:** Moneltako aloitetaan, mitä jos myöhästyy, tauot, lopetus, ehtiikö syömään, saako lähteä etuajassa, saako tulla myöhässä, saako puhua puhelimeen, saako tulostaa kesken tunnin, saako luokkaan jäädä kurssille osallistumattomia työskentelemään, mistä saa tiedon peruista laskareista...
- **Käsittele kesken jääneet aiheet ja selvittämättömät kysymykset**
- Kertaa jokin edellisen kerran aihe
- Aloita tauko ajallaan
- Sido pian loppuva tunti seuraavan kerran aiheeseen
- Lopeta tunti ajallaan

Puheen sorinaa.

- Huippuopettajat?
- Yhdistävät tekijät?

Jotain enemmän

- Asiantuntemus
- Huolellinen valmistautuminen
- Oppilas saa enemmän kuin osaa odottaa

Itseinnostus

- Mahdollisuus yllättää
- Valmistaudu pitkällä aikavälillä
- Irrottaudu malliratkaisun sanamuodoista
- Pari oivallusta
- Sido aihe kiinnostavaan todellisuuteen
- Demoa esimerkki valmiin materiaalin ulkopuolelta
- Tilat, yleisö ja sinä!

Ihmiskoe

- Tunnelma
- Oppilaat esittäytyvät
- Mikrokeskustelut
- "Haloo! Ei kukaan käy laskareissa, jos niistä ei saa pisteitä! Nyt herätys!"
- Naama punaisena ääni väristen?
 - systeemi
 - dialogisuus
- Pelkkiä tehtäviä vai jotain muuta?
- Laskeudu
- Houkuttele kysymyksiä
- Vastaa vakavasti
- Liian eläväiset laskuharjoitukset?

- Kokeile ja epäonnistu!
- Kaikkia ei voi miellyttää

Vapaa sana

- Ongelmafoorumi:
 - hälinä
 - ”O-ou. Ei hajuakaan.. Vedän siis hatusta.”
 - prujaaminen

Jatkuu.

- Sessio viikoilla 4-6
- Dialogi
- Tarkka aika sovitaan myöhemmin
- Bonus!

Läksyt

- Kaksi konkreettista ideaa
- Kohde ja tarkemmat ohjeet myöhemmin